

ПРОБЛЕМИ МІГРАЦІЇ У ВІДНОСИНАХ МІЖ КРАЇНАМИ МАГРІБУ ТА ЄС: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

B. B. Makukh

Міграція у Середземноморському басейні — явище, що існує здавна, але останнім часом його масштаби набули загрозливого характеру. Динаміка міграційних процесів залежить від багатьох соціальних та економічних чинників, тому нині важко виокремити саме вплив розширення ЄС на них. Очевидно, що Європейський Союз залишається важливим центром тяжіння як для африканських, так і для українських трудових мігрантів. Ринок праці і старих, і нових членів ЄС досить активно поповнюють трудові мігранти з країн Азії та Арабського Сходу, що посилює конкуренцію в цій сфері. Посилення інтеграційних тенденцій у рамках Європейського Союзу також сприяло зростанню притоку африканських мігрантів до Європейського континенту.

Питанням нелегальної міграції з України до Європи були присвячені роботи українських науковців О. Хомри, П. Жовніренка, К. Писаренка, А. Платонова, з країн Африки до Європи — О. Малиновської, Н. Леонтія, Б. Парахонського. Разом з тим у сучасній науковій літературі ще недостатньо висвітлено підходи керівництв країн Магрібу до розв'язання проблеми нелегальної міграції. Це, зокрема, зумовлено тим, що вироблення дієвих програм та механізмів боротьби з зазначеною проблемою у країнах Магрібу почалося порівняно недавно (з 1999 р.), головним чином, з урахуванням досвіду реалізації міграційної політики Європейського Союзу [1].

Відповідно до міжнародно-правових норм, до нелегальних мігрантів належать: іноземці, в яких мета в'їзду не відповідає справжнім намірам; іноземці, які в'їжджають за підробленими документами; іноземці, які прибирають у країну нелегально.

Слід визначити чинники, що сприяють посиленню нелегальної міграції з країн Магрібу до країн Європи, а також перетворенню останніх на країни кінцевого розташування мігрантів.

По-перше, це значні розбіжності в економічному розвитку та у політичній стабільності

між країнами Магрібу та країнами на Південь від Сахари. Через це мігранти, які не бажають чи не можуть нелегальним шляхом проникнути до Європи, віддають перевагу розселенню на території північно-африканських країн, а не поверненню до рідних країн, де панує нестабільність та бідність.

По-друге, нелегальна міграція стає «економічно привабливою» для розвинутих країн. Так, попит на дешеву, некваліфіковану робочу силу мігрантів в Європі та країнах Північної Африки зростає з року в рік.

По-третє, тенденції ринків праці посилюються демографічними змінами. У більшості країн Магрібу зниження народжуваності з 1970-х років скоротило чисельність молоді, що на цей час досягає працездатного віку і готова поповнити ринки праці. Саме це у перспективі зумовлюватиме зниження еміграції з країн Північної Африки та сприятиме посиленню імміграції до цього регіону.

Інституційні засади євромагрібського співробітництва з питань боротьби з нелегальною міграцією

Нелегальна міграція з країн Північної Африки викликає дедалі більшу занепокоєність європейських урядів та ЄС. Цю занепокоєність посилює обставина, що лідери північно-африканських країн практично визнали свою неспособність припинити нелегальну міграцію.

Макух Владлен Володимирович — кандидат політичних наук, науковий співробітник Регіонального філіалу Національного інституту стратегічних досліджень у м. Одесі

У 1995 р. Європейський Союз ініціював Барселонський процес (ініціативу з соціально-економічного співробітництва ЄС з країнами Північної Африки) через занепокоєність проблемами міграції. Основною метою Барсе-

лонського процесу є сприяння розвитку країн третього світу, що у перспективі має стати стримуючим фактором для африканських мігрантів, які прямують на пошуки примарного щастя через Середземне море до країн ЄС.

У листопаді 2000 р. Європейська комісія проголосила про переход до вироблення загальної для всіх членів ЄС міграційної політики, заснованої на принципі прозорості всіх міграційних процедур та дотриманні вимог ринку праці, змін у чисельності та напрямах міграційних потоків. Одним із перших практичних кроків у рамках реалізації нового підходу до управління міграційними потоками стало укладання 23 червня 2000 р. у м. Котону (Бенін) угоди про партнерство ЄС з країнами Африки, Карабського та Тихоокеанського басейнів, яка ґрунтуються на принципі рівності сторін та праві країн, що розвиваються, на самостійне вироблення стратегії розвитку.

Угода визначає головні положення управління міграцією, зокрема:

- гарантію поваги прав мігрантів, що передбачає відсутність дискримінації нелегальних мігрантів;
- боротьбу з головними причинами масової міграції;
- правила регулювання нелегальної міграції;
- технічне співробітництво, спрямоване на розвиток людського капіталу, оборотний характер відпливу інтелекту.

Впродовж 2002—2003 рр. у Середземноморському регіоні запроваджено міжнародний форум «Середземноморський діалог з питань міграції», учасниками якого є африканські та європейські країни і кілька країн-спостерігачів. Він спрямований на підтримку зусиль, що на цей час докладаються на міжнародному, регіональному та субрегіональному рівнях в Африці, на Близькому Сході та в Європі, ѹ має два рівні. Перший рівень розрахований на короткотермінову перспективу і концентрується на посиленні оперативної взаємодії для боротьби з нелегальною міграцією. Другий рівень розрахований на довготермінову перспективу і зосереджений на викоріненні головних причин зростання міграції через розвиток співробітництва та спільне управління міграцією. В рамках цих рівнів і відбувається реалізація спеціальних проектів країнами-учасницями діалогу [2].

На Барселонському саміті у листопаді 2005 р. з питання спільної боротьби з нелегальною

міграцією було досягнуто значного практичного прогресу, оскільки ЄС пообіцяв удвічі збільшити фінансову допомогу арабським країнам Середземномор'я на ці цілі. Проте, на думку деяких арабських учасників зустрічі, імміграційна політика європейських держав, спрямована на жорсткішання прикордонного контролю, розвивається всупереч принципам, декларованим у 1995 р. на Барселонському форумі [3].

У вересні 2006 р. нинішній президент Франції Н. Саркозі запропонував кілька радикальних варіантів утримання зростаючих потоків нелегальних мігрантів. Він зазначив, що проблему нелегальних мігрантів можна розв'язати шляхом чіткої координації з європейськими партнерами і закликав до створення європейської агенції для розгляду вимог іммігрантів і надання статусу біженців на рівні ЄС замість наявної національної системи. Н. Саркозі також запропонував залучити поліцейські та військові сили для зміцнення потенціалу агенції «FRONTEX», що патрулює зони між Північною Африкою та Європою. Того ж року було опубліковано доповідь Глобальної комісії з міжнародної міграції, що закликає «визнати та посилити роль мігрантів у стимулюванні економічного зростання, а також у зменшенні бідності». Зазначається, що грошові перекази та міграцію слід розглядати в країнах з низьким рівнем прибутків як доповнення до програм розвитку. Доводиться, що збільшується кількість мігрантів, завдяки чому чисельність робочої сили в країнах з високим рівнем прибутку до 2025 р. зросте на 3%. Це може збільшити світовий прибуток у реальному вигляді на 0,6%, що становитиме 365 млрд. дол. США.

У липні 2006 р. у Рабаті відбулася міжнародна конференція «Міністерська Євроафриканська конференція з африканської міграції», під час якої країни ЄС та 12 країн Африки ухвалили план запобігання нелегальній міграції через спільну координацію в галузі безпеки. Проте після конференції проявилося протистояння форм сприйняття нелегальної міграції у північному (безпековому) вимірі та південному (соціальному).

Так, європейське сприйняття передусім ставить на порядок денний здійснення заходів безпеки і приділяє незначну увагу наданню допомоги та кредитів для забезпечення розвитку в країнах Африки (до 2006 р. ЄС надала країнам Західної Африки партію морських човнів, спеціального транспорту та зобов'язала керівництво цих країн провести підготовку поліцейських підрозділів з метою протистояння злочинним угрупованням, що залучені до нелегальної міграції). ЄС працює

переконати країни Африки у необхідності повернення африканських громадян, які нелегально переправились до Європи. Саме проти цього виступають країни Африки (зокрема Марокко) через складнощі з подальшим переправленням мігрантів до їх рідних країн.

Друге (африканське) сприйняття можна поділити на дві частини: перше — урядове, а друге — неурядових організацій та громадської думки країн Африки. Африканські країни вважають, що міграція є результатом незбалансованості у світовому розвитку та посилення розколу між багатими країнами та країнами, що розвиваються. Країни Африки пропонують запровадити економічну програму, спрямовану на поліпшення африканського соціального розвитку. На їхню думку, результати впровадження програм будуть відчути лише через 5—10 років. Водночас африканські країни вважають, що необдумана політика видворення мігрантів з Європи є причиною політичної та соціальної дестабілізації. Неурядові організації у країнах Західної Африки (Малі, Сенегал) стверджують, що африканці мають право прямувати до Європи, адже наявна на цей час міграція є результатом тривалого періоду використання праці африканців європейцями. Вони пропонують списати борги африканським країнам, розглядаючи це як передумову економічного та соціального розвитку країн Африки [4].

Наприкінці вересня 2007 р. у португальському місті Ейфора відбулася зустріч міністрів оборони країн ЄС за участю представників країн арабського Магрібу. На зустрічі було приділено увагу необхідності надання країнам південного Середземномор'я достатньої кількості обладнання, необхідного для протистояння цьому явищу. Було зазначено, що безпека у Середземному морі, зокрема в його західній частині, не вважається справою лише країн, що мають до нього вихід. Ця проблема хвилює всі країни Європейського Союзу, у тому числі і північні країни об'єднання. Акцентувалося на тому, що західний регіон Середземномор'я та регіон Атлантичного океану, що примикає до нього, стали джерелом багатьох загроз, оскільки збільшилася кількість шляхів торгівлі людьми через канали нелегальної міграції. І ці шляхи не обмежуються класичними шляхами контрабанди: Марокко — береги Андалузії — Канарські острови, а охоплюють групу берегів арабського Магрібу та Атлантичного океану, виходячи з берегів Сенегалу та через Гібралтарську протоку до берегів Лівії через береги Марокко, Алжиру та Тунісу в напрямі Іспанії та Італії.

У жовтні 2007 р. Європейський парламент розглянув політику Європейського Союзу у

галузі міграції і поставив на голосування діловідь з проблем нелегальної міграції. Під час дискусій було наголошено на важливості дотримання принципу людської гідності. Заступник голови Європейської комісії та комісар з питань юстиції, свободи та безпеки підкреслив, що питання нелегальної міграції потребує глобального підходу і запропонував запровадити законодавство про загальні права економічних мігрантів та забезпечення єдиної посвідки на проживання та роботу [5].

Таким чином, вироблення інституційних зasad боротьби з явищем нелегальної міграції в перспективі має стати одним із пріоритетних питань і європейських, і африканських урядівців.

Міграційні маршрути

Безробіття, економічні та соціальні проблеми в країнах, етноконфесійні конфлікти, громадянські війни, бідність у країнах на Південь від Сахари — основні чинники, що провокують виток нелегальних мігрантів з Африки до країн Європи. Важливу роль у контролі за переміщенням нелегальних мігрантів до ЄС відіграє європейська агенція «FRONTEX». Так, у червні та липні 2007 р. «FRONTEX» організувала та провела першу фазу операції «Наутілус», метою якої стало посилення контролю Середземноморського морського кордону з використанням технічних засобів країн-членів ЄС. Фінансову підтримку проведенню операції «Наутілус» надали Німеччина та Франція, технічну підтримку (патрульні катери та судна) — Греція, Іспанія та Мальта. Під час проведення операції у зоні оперативного контролю було виявлено та затримано понад 400 нелегальних мігрантів, 63 затримано поза зазначеню зоною. Мігранти мали громадянство країн з нестабільною внутрішньополітичною ситуацією: Еритреї, Сомалі, Ефіопії та Нігерії [6].

Країни Магрібу є і транзитними територіями, і країнами-джерелами нелегальної міграції до Європи. Кінцеві країни мігрантів — Італія, Іспанія, Франція, Португалія та Нідерланди. Серед нелегальних мігрантів більшість — це марокканці, алжирці та тунісці. Прозорість кордонів між країнами Магрібу, близькість Іспанії до Марокко, Тунісу до Італії сприяє зростанню масштабів неконтрольованої міграції у регіоні Середземномор'я.

Є кілька головних маршрутів нелегальних мігрантів. Один із найвідоміших — шлях із західноафриканського узбережжя на Канарські острови. Плоти відправляються від берегів Західної Сахари (відстань від берегів західної Сахари до Канарських островів ста-

новить близько 240 км), від північного узбережжя Мавританії та південного узбережжя Марокко. Міста західної Сахари, що притягують нелегальних мігрантів з країн Африки, — Дахла та Ель-Аюн. У Мавританії найважливіше місто для нелегальних мігрантів — Нуадібу. Інший маршрут нелегальних мігрантів — до іспанських анклавів Сеута та Мелілья на півночі Марокко, а потім через Гібралтарську протоку до Іспанії.

Останнім часом нелегальні мігранти почали частіше використовувати шлях до Європи не через марокканську територію, а з берегів Лівії та Тунісу. Мігранти з країн Африки (передусім біженці з Нігеру, Камеруну, Нігерії та ін.) намагаються добрatisя на човнах до Пелагських островів (між Мальтою та Тунісом), до островів Сицилія та Мальта. З групи Пелагських островів найбільшу увагу нелегальних мігрантів привертає острів Лампедуза як найближчий до узбережжя Тунісу італійський острів. До Лівії та Тунісу африканці прибувають, використовуючи Алжир як транзитну територію.

Лівія також приваблює значну кількість африканських нелегальних мігрантів до Європи (головний перевалочний пункт мігрантів — місто Ель-Джауф). Це зумовлено насамперед тим, що кордони на півдні Лівії у пустельних районах найважче контролювати, а політика Тріполі останніми роками спрямована на налагодження двосторонніх відносин з країнами Африки. Мігранти з лівійської території зазвичай прямають до Італії, використовуючи як транзитну територію о. Мальта.

Між Італією та Лівією є договір про спільне патрулювання територіальних вод силами безпеки. Водночас у рамках політики зближення з країнами Африканського Союзу Лівія уклала угоди з партнерами у Центральній Африці про вільний візовий режим [7].

Зростає роль Тунісу як транзитної країни для нелегальних мігрантів з країн Африки на Південь від Сахари. Туніс — невеличка країна та досить урбанізована, що для африканських мігрантів має певне значення. Країна має багато портів та розташована близько до Італії. З портів Тунісу нелегали передусім прагнуть досягти південного узбережжя острова Сицилія чи островів Пантеллерія, Лампедуза, Ліноза. Туніський аеропорт Карташ — головний центр нелегальної міграції для марокканців, а також громадян інших країн Африки. Пункти відправлення нелегалів тягнуться уздовж 300 км узбережжя країни. Три головні зони відправлення нелегальних мігрантів: узбережжя від м. Солімана до м. Сіді-Дауда, узбережжя на південь від ми-

су Ет-Тіб та від порту Ель-Хаварія до Келібії, східне узбережжя від м. Мензель-Темім до м. Хаммамет [8].

Алжир є і транзитною територією, і джерелом нелегальної міграції. Через алжирську територію мігранти перетинають Сахару (як транзитне місто передусім використовують м. Таманрассет на півдні та м. Магнія на півночі країни), перебираються до Марокко (головне транзитне місто — Уджда). Серед нелегалів, які використовують територію Алжиру, — найбільше громадян з країн Західної Африки, Нігерії та Камеруну. За цим маршрутом нелегалів, як правило, перевозять через пустелю на вантажівках [9].

Проблеми у сфері координації міграційної політики ЄС

На цей час однією з проблем є відсутність скоордінованої міграційної політики серед країн-членів ЄС. Так, 2004 р. Німеччина та деякі інші країни Європейського Союзу запропонували план створення на території Північної Африки фільтраційних центрів для нелегальних мігрантів, проте він не набув одностайного схвалення всіма членами ЄС. Деякі європейські країни використовують методи міграційної політики, які інколи досить критично сприймають сусіди по ЄС. Так, іспанський уряд неодноразово проголошував амністію нелегальним мігрантам з інших країн, що призвело до скупчення в цій країні нових мігрантів з країн Північної Африки.

У підході ЄС до міграційних процесів зберігається деяке протиріччя. Так, гарантування прав біженців є важливим демократичним принципом ЄС у політичній сфері, але це призводить до некерованого виходу біженців та членів їх сімей на ринок праці. Таким чином, дотримання політичних вимог послаблює можливість управління трудовою міграцією.

Для боротьби з нелегальною міграцією країни Магрібу отримують фінансування в рамках програм Європейського Союзу. Зокрема, 2006 р. у рамках програми MEDA керівництво Алжиру отримало 10 млн. євро на проекти боротьби з нелегальною міграцією, тероризмом, злочинністю та наркоторгівлею.

Іспанія найактивніше налаштована на боротьбу з нелегальною міграцією, тоді як інші країни Європейського Союзу поки що розробляють власні стратегії з розв'язання цієї проблеми. Так, Іспанія надала Мавританії, Сенегалу та Островам Зеленого мису літаки «С-212», призначенні для берегової охорони і для контролю за переміщенням легких суден,

якими користуються нелегальні мігранти. Іспанська сторона також забезпечила морський флот Мавританії моторними човнами [10]. В Іспанії нині мешкають мігранти з 89 країн світу. До того ж іспанські підприємства зацікавлені у залученні нелегальних мігрантів для створення нових робочих місць та розширення масштабів свого виробництва.

За словами міністра оборони Іспанії Х. Алонсо, виклики та ризики, пов'язані з міграцією, загрожують і країнам арабського Магрібу, і країнам Європейського Союзу. Він зазначив, що стабільність у регіоні арабського Магрібу — життєво важлива для безпеки Іспанії та побажав, щоб у всіх регіонах Середземномор'я мешкали стабільні спільноти і вони розвивалися демократичним шляхом. Разом з тим, незважаючи на позитивний характер алжиро-іспанських відносин, президент Алжиру А. Бутефліка скептично ставиться до того, що у проблемі боротьби з нелегальною міграцією пріоритет наданий Франції та Іспанії [11].

На міжнародній арені керівництво Іспанії протистоїть критиці Франції та Німеччини, що звинувачують Мадрид у заохоченні нелегальної міграції через заходи з надання певних пільг нелегальним мігрантам (упродовж 2005 р. до країни переправилося 700 тис. осіб), які їм допомагають залишатися в Іспанії чи переправлятися до європейських країн. Нинішнього президента Франції Н. Сарко зі під час його перебування на посту міністра внутрішніх справ вважали найгострішим критиком Іспанії з цього питання як на двосторонніх переговорах, так і на європейських самітах. Наразі Іспанія вивчає можливість зміни закону щодо іноземців на тлі критики деяких європейських країн, який розглядають як такий, що заоочує нелегальну міграцію. Уряд країни бажає через поправку до закону (зняття низки пільг, якими користувалися нелегальні мігранти, зокрема юридичної допомоги) почати їх видворення через судові інстанції різних рівнів. Проте неурядові організації побоюються, що звузяться основні права і нелегальних, і легальних мігрантів [12].

Зростання нелегальної міграції з південного узбережжя Середземномор'я до Іспанії, Італії та Мальти поступово призвело до погіршення відносин між членами угруповання «5+5» (Алжир, Лівія, Марокко, Мавританія, Туніс та Іспанія, Франція, Італія, Мальта, Португалія). Країни Європи звернулися з вимогами до країн Магрібу запровадити спільне патрулювання у Середземномор'ї для контролю за суднами, що перевозять нелегалів та запобігти спробам мігрантів дістатися до

острова Лампедуза (Італія), Канарських островів (Іспанія) та Мальти.

Цілком природно, що посилення тиску на один із каналів нелегальної міграції швидко призводить до концентрації мігрантів на альтернативних міграційних каналах. Так, візит міністра внутрішніх справ Іспанії до Нуакшоту на початку серпня 2006 р. та угоди щодо задіяння спільних підрозділів спостереження призвели до переорієнтації мігрантів з Мавританії та Марокко на інші канали міграції: через Лівію і Туніс до Італії та Мальти [13].

За словами колишнього голови Європейської комісії Дж. Буреля, «за останні десять років ЄС увагу приділяв більше країнам Східної Європи, що викликало неспокій у країнах Північної Африки». Він зазначив, що нова політика сусідства ЄС (2003 р.) сприяла краху позитивних тенденцій щодо розширення ЄС на південь, зокрема на країни арабського Магрібу. Дж. Бурель дотримується думки, що лише реалізація стабільного зростання та соціального розвитку в регіоні Середземного моря може допомогти здійснювати контроль за міграцією. Він зазначив, що реанімація Союзу арабського Магрібу — це «необхідність, викликана потребою розвитку євросередземноморського партнерства» і підкреслив, що саме Марокко насамперед мало користь від реалізації програми MEDA, оскільки в її рамках було реалізовано 55 програм на загальну суму 1,25 млрд. євро [14].

Деякі європейські країни схильні перекласти відповідальність за проблему нелегальної міграції і на уряди країн Магрібу. Зі свого боку, уряди африканських країн відхиляють це певним чином і звинувачують перших у дискримінації в управлінні явищем міграції та у виборі лише тих мігрантів, які їм потрібні (зважаючи лише на кваліфікацію та рівень знань). Вони зазначають, що це, в свою чергу, призводить до гострої нестачі кваліфікованої робочої сили в африканських країнах і сповільнює їх економічний розвиток.

Барселонський процес у подоланні цього явища зазнав невдачі через обмеженість зближення інтересів країн Південного та Північного берегів Середземномор'я і через специфічний інтерес європейських країн до країн Африки, які розглядають їх передусім як країни з родовищами корисних копалин та ринком для своїх товарів. До речі, під час візиту до Алжиру в березні 2006 р. Голова економічного та соціального комітету ЄС А. Зігмунд зазначила, що Барселонський процес та Угоди про партнерство між сторонами концентрують увагу на економічних питаннях і

ігнорують соціальний бік проблеми нелегальної міграції [15].

На думку директора групи аналізу Світового банку У. Дадуша, «завдяки програмам керованої міграції, у тому числі шляхом надання тимчасових віз для некваліфікованих мігрантів, що дають право працювати в розвинутих країнах, можна пом'якшити проблеми, пов'язані зі значним напливом нелегальних мігрантів. Це дасть змогу зменшити бідність і у країнах походження мігрантів серед самих мігрантів, членів їхніх сімей, а також і у суспільстві загалом через зростання обсягів грошових переказів» [16].

Нині країни ЄС ще перебувають на стадії пошуку вироблення ефективної політики для протистояння проблемі нелегальної міграції. На думку автора, можливим варіантом розв'язання проблеми нелегальної міграції у Середземноморському регіоні може стати комплексний підхід на рівні регулярних зустрічей представників європейських та африканських країн.

Україна та нелегальна міграція

На міжнародному рівні нелегальна міграція набуває рис транскордонної організованої злочинної діяльності як виду кримінального бізнесу. На цей час добре налагоджено механізми нелегальної міграції і через територію України, які використовують нелегальні мігранти з країн Південної та Східної Азії, Близького та Середнього Сходу, а також країн Африки. Закордонний досвід протидії нелегальній міграції доводить, що така транснаціональна проблема не може бути розв'язана тільки на основі національної політики та потребує більшої послідовності, компетентності та розвитку міжнародного співробітництва для ефективнішого керування міграцією на національному, регіональному та світовому рівнях. Актуальною є необхідність вдосконалення системи обміну інформацією, надання фінансової та технічної допомоги для попередження та протидії нелегальній міграції. Розв'язуючи проблеми міграції, здійснюється вагомий внесок у вирішення інших пов'язаних з нею глобальних проблем, серед яких транскордонна злочинність, тероризм, торгівля людьми та наркотиками [17].

Нині основну кількість незаконних мігрантів, які намагаються використати територію України для незаконного проникнення до країн Заходу, становлять переважно громадяни країн Південно-Східної Азії (59,5%), Близького і Середнього Сходу (38,7%), зокрема, Афганістану, Індії, Китаю, В'єтнаму,

Шрі-Ланки та Африки. Незважаючи на зменшення кількості мігрантів, які намагалися незаконно перетнути Державний кордон України, вони становлять третю частину порушників. Оцінка затримань мігрантів на кордонах України свідчить про транзитний характер міграції: РФ — Україна — країни Західної Європи.

Міжнародні договори в галузі боротьби зі злочинністю передбачають співробітництво держав у питаннях запобігання нелегальній міграції. З розширенням ЄС Україна може перетворитися з транзитної держави на країну-накопичувач нелегальних мігрантів, на самперед через те, що режим перетину кордонів з ЄС буде досить суровий [18].

Висновки

Україні доцільно використовувати досвід реалізації механізмів запобігання поширенню нелегальної міграції в країнах Африки та ЄС, спрямованих на ліквідацію причинно-факторного механізму нелегальної міграції, вживати заходів для виявлення потенційних нелегалів. Для протидії нелегальному перетинанню кордонів бажано використовувати штрафні та судові санкції, вдосконалювати порядок легалізації нелегальних мігрантів.

Упровадження візових вимог збільшує місцеву потребу в робочих місцях на контрольно-перепускних пунктах. Отже, у перспективі певну значущість матимуть інвестиції в прикордонну інфраструктуру. У цьому контексті Україні слід зважити на досвід африканських країн у залученні фондів ЄС для інвестування у прикордонні регіони. Зокрема, є певна потреба в інвестиціях в інфраструктуру, мережу енергопостачання, транспорт та телекомунікації. Доцільним могло бстати і запровадження механізмів фінансової підтримки програми TACIS та інших структурних фондів.

З огляду на проблему накопичення на території України нелегальних мігрантів, протистояти цьому процесу можна лише через укладання угод про реадмісію і з країнами ЄС, і з Росією та Білоруссю на зразок угод, укладених між країнами Північної Африки та країнами ЄС. У перспективі важливо також мобілізувати дипломатичні зусилля для укладення угод про реадмісію і з країнами-постачальниками нелегальних мігрантів.

Джерела

1. Geddes A. The Politics of Migration and Immigration in Europe. — L; Thousand Oaks; New Delhi: SAGE Publications, 2003. — 220 p.

1. [2.http://www.icmpd.org/723.html?&no_cache=1&F=1&tx_icmpd_pi1\[article\]=922&tx_icmpd_pi1\[page\]=926](http://www.icmpd.org/723.html?&no_cache=1&F=1&tx_icmpd_pi1[article]=922&tx_icmpd_pi1[page]=926)
2. *Волович А.А.* Евросредиземноморское партнерство: 10 лет спустя /<http://www.iimes.ru/rus/stat/2005/13-12-05a.htm>
3. *Аль-Кудс*, 10. 07. 2007.
4. <http://www.migratie.md/news/1121/ru.html>
5. www.frontex.eu.int/newsroom/news-releases/art28.htm.
6. *Скопич О.А.* Нелегальная иммиграция из стран Северной Африки в Европу: основные маршруты/<http://www.iimes.ru/rus/stat/2007/17-07-07.htm>
7. *Boubakri H.* Transit migration between Tunisia, Libya and Sub-Saharan Africa: study based on Greater Tunis, 2004. — Council of Europe/<http://www.coe.int>
8. *van Moppes Kavid.* The African Migration Movement: Routes to Europe /frontexwatch.wordpress.com
9. *Аль-Кудс*, 01.10.2007.
10. *Аль-Хайят*, 26.06.2006.
11. *Аль-Кудс*, 16.09.2006.
12. *Аль-Хайят*, 26.08.2006.
13. *Аш-Шарк Аль-Ассам*, 16.09.2005.
14. *Аль-Маса'*, 07.09.2006.
15. <http://web.worldbank.org/WEBSITE/EXTERNAL/EXTRUSSION/HOME/NEWSRUSSIAN/0,,contentMDK:20724271~menuPK:51211733~page PK:34370~pi PK:34424 ~theSitePK:1081472,00. html>
17. *Платонов А.* Протидія нелегальній міграції як чинник забезпечення національної безпеки України: Автореф. Дис. ... канд-та політ. наук / Київ, Національний інститут проблем міжнародної безпеки. — К., 2006. — 25 с.
18. *Розширення Європейського Союзу: політичні наслідки для України.* Виступ Б. Тарасюка на Круглому столі «Україна і Європейський Союз: перспективи співпраці у безпосередньому сусідстві»/ www.ieac.org.ua/content/print.php?id=4&ch_id=5&ar_id=82